

טיפול בבקשת גורם חיצוני לעיין בחומר חקירה שנאסף ע"י מצ"ח

פללי

1. לעתים פונים חשודים, מתלוננים, קורבנות עבירה וגורמים מעוניינים אחרים למצ"ח, לשם קבלת חומרי חקירה שנאספו ע"י מצ"ח. בין היתר, פונים גם ארגוני זכויות אדם, עיתונאים, חיילים, אנשי מילואים ואזרחים פרטיים כדי לקבל את חומר החקירה שנאסף, בשמם של מעורבים בתיק החקירה לשם ערר על החלטה מנהלית שנתקבלה בתיק, לצורך הגשת תביעה אזרחית כנגד החשודים או משרד הביטחון או לשם שקילת ביצוע הליכים דומים.

מתן רשות לעיון בתיק חקירה, שלא במסגרת העברת חומר חקירה לנאשם על פי סעיף 74 לחסד"פ, נתון לשיקול דעתה של מצ"ח, אשר צריך להיות מופעל על פי העקרונות הכלליים של המנהל הציבורי.

2. במסגרת הפעלת שיקול הדעת, יש לאזן בין זכותו של גורם מעוניין לעיין בחומר חקירה חנוג לעניינו ולמצות את ההליכים העומדים לרשותו בדין (כמו לדוגמה להגיש ערר או להגיש תביעה אזרחית), לבין אינטרסים אחרים העלולים להיפגע כתוצאה מהתרת העיון.

3. באמצעות בחינה קפדנית וראויה של בקשות אלה, תבטיח מצ"ח את אמון הציבור ונכונותו לשותף פעולה עימה, תגן על שיטות ודרכי עבודתה, תמנע פגיעה בחקירה מתנהלת וכמובן תשמור על אינטרסים של צדדים שלישיים שהיו מעורבים בחקירה פלילית, לפרטיות, כבוד וכד'.
מטרה

4. הגדרת אופן קבלת הבקשות לחומר חקירה.

5. הגדרת תהליך בחינת הבקשה (לרבות הגורמים המעורבים).

6. הגדרת אופן העברת החומר לפונים חיצוניים.

קבלת הבקשה מפונה חיצוני

7. קבלת הפניות תיעשה בכתב, בדואר או בפקס, ותרכזו ע"י מפקד חמ"ד במדור פיקוח חקירות במצ"ח, אשר ידווח על קבלת הבקשות והטיפול בהן לרמ"ד פיקוח החקירות. מפקד חמ"ד ינהל רישום של הבקשות, יתעד את ההתכתבויות עם הפונים ויתעד את התשובות שניתנו להן.

8. מפקד חמ"ד יודא, כי בבקשה שהוגשה אליו מפורטים הנתונים הבאים:

- א. שם הפונה המבקש את חומר החקירה, מסי ת.ז. של הפונה, מען עדכני ומספר ליצירת קשר טלפוני.
- ב. הקשר של הפונה לאירוע (לצורך בחינת היותו "צד מעוניין" בעל אינטרס לגיטימי).
- ג. מסי תיק/הודעה/תלונה במצייה, בפרקליטות צבאית, במי"י וכדו', לפי העניין, אם ידוע.
- ד. תמצית האירוע מושא הבקשה (תאריך, מקום, מעורבים, ופרטים רלוונטיים אחרים).
- ה. איזה חומר זרוש מתוך תיק החקירה (האם מבוקש חלק מתיק החקירה או כולו).
- ו. לשם מה זקוק הפונה לחומר החקירה – הגשת השגה על החלטה שהתקבלה בנוגע לתיק, הגשת תביעה אזרחית, עתירה לבג"ץ וכיו"ב – על מנת לבחון את האינטרס לפיו הבקשה מוגשת.
- ז. מועד אחרון לצורך ביצוע הליך פלילי או אזרחי, אם ידוע וקיים כזה (לצורך תיעודף הבקשה).
- ח. היה והפונה הוא עו"ד או גורם אחר מטעמו של האדם הזקוק לחומר החקירה, יצורף לבקשה ייפוי כוח חתום. אם הבקשה מכילה מספר פונים המיוצגים ע"י אותו בא כוח, יש לצרף ייפוי כוח חתום פרטני עבור כל אחד, כאשר בא הכוח ישייך, אם הטופס בשפה שאינה עברית, את ייפוי הכוח לפונה המסוים.
- ט. אם הפונה מגיש בקשה בשם מספר מנקשים (בין אם מייצג אותם ובין אם לאו), יש להגיש עבור כל אחד בקשה נפרדת המפרטת את המידע הנ"ל.

9. בקשה שלא תכיל את הפרטים המנוקשים בסעיף 8 לעיל, תוחזר לפונה עם זרישה לקבלת הנתונים החסרים. הבקשה לא תטופל עד להשלמת הפרטים הנדרשים. זאת, להוציא פרטים, אשר אין באפשרות הפונה לדעתם בחשקעת מאמץ סביר.

דחייה על חספ של בקשה לעיון בחומר חקירה

10. מפקד חמ"ד יבדוק בטרם יבחן את הבקשה גופה:
- א. האם הבקשה טופלה עניינית בעבר.
- ב. האם התיק הנדון מצוי בטיפול הפרקליטות הצבאית: בבחינת תובע, ממתין לבירור דין משמעותי, הוגש כתב אישום לבית דין צבאי וכיוצ"ב.
- ג. האם התיק הנדון הועבר לטיפול משטרת ישראל.
- ד. האם מתנהל הליך משפטי פלילי או אזרחי בערכאה אזרחית.
- ה. האם בגין האירוע המוזכר בבקשה, מתנהל הליך אזרחי כנגד משרד הבטחון או גורם צבאי אחר או הודעת נזק (הבדיקה תיעשה מול ענף תביעות וביטוח במשרד הביטחון).

11. היה והתיק מצוי בהליך משפטי כלשהו (הקשור לפרקליטות הצבאית או לפרקליטות המדינה), תוצא התייחסות לפונה המעדכנת אותו על כך ועל כך שלא ניתן להעביר כל פרט רלוונטי מן התיק,

למעט באמצעות פנייה לפרקליטות הרלוונטית (בפנייה לפרקליט, בהליך של גילוי מסמך או ע"י פניה לערכאות משפטיות). לאחר מכן, יופסק הטיפול בבקשה.

12. פונה המעוניין לקבל עדכונים על תיק חקירה שעודנו מתנהל, יופנה לפרקליטות הרלוונטית (צבאית או אזרחית).

13. חיה והתיק הועבר לטיפול משטרת ישראל (הועבר לטיפול מהותי), יוצא על כך מכתב לפונה, על מנת שהפונה ימשיך את פנייתו מול משטרת ישראל.

14. לאחר קבלת הודעה על סיום ההליכים המשפטיים, יהיה הפונה רשאי להגיש בקשה חדשה לקבלת תיק החקירה, תוך שהוא מאזכר בפנייתו את פנייתו הקודמת.

15. הוגשה בקשה מקום שכבר טופלה בקשה בעבר, יבדוק מפקד חמ"ד את התשובה שנמסרה בעבר ויוודא כי אינו פועל בניגוד להחלטות שכבר ניתנו, אלא אם היה שינוי נסיבות. מקום שבו הבקשה החדשה אינה מצביעה על שינוי נסיבות, יוצא מכתב לפונה המסביר זאת ויופסק הטיפול בבקשה. זאת אלא, אם סבר מפקד חמ"ד שבכל זאת יש להעביר את התיק.

שיקולים לבחינת העברת החומר

16. לאחר השלמת הליך הבדיקה המתואר לעיל, יבדוק מפקד חמ"ד, תוך התייעצות בקצין פיקוח החקירות ו/או גורם מהתביעה הצבאית, האם יש להיעתר לבקשה באופן מלא או חלקי. הבחינה תתבצע על פי אמות המידה הנהוגות בהנחיית תצ"ר 1.05.02 (המצורפת כנספח להוראה זו, להלן – "הנחיית התצ"ר"), ובכפוף לשיקולי בטחון המדינה והציבור ("הנחיות מחב"ם").

17. על הפונה להראות, כי הוא "צד מעוניין", כהגדרתו בהנחיית התצ"ר, כי יש לו אינטרס לגיטימי לקבלת חומר החקירה ומדוע העתרות לבקשתו לא תפגע באינטרס לגיטימי מוגן. ככל שתתעורר התנגשות בין אינטרס הפונה לבין אינטרס מוגן, תיבחן האפשרות לאיזון ביניהם ע"י גורמי מצ"ח ומדור תוץ במחב"ם, אמ"ן (להלן – "מחב"ם").

18. בכל מקרה, בסוף התהליך התיק ייבחן בחינה עצמאית ע"י מחב"ם, שיחוו זעה על חומר החקירה בהתאם להוראות אמ"ן ויאשרו את העברתו לפונה/מבקש. העברת חומר החקירה תמיד תהא כפופה לאישור מחב"ם, (גם אם החומר הנדון היה מועמד להעברה ע"י גורם אחר מצ"ח, פרקליטות, משטרת ישראל וכיוצ"ב).

19. פונה המעוניין לערוך על החלטת מצי"ח להעברת חומר חקירה, רשאי לפנות לרמ"ד פיקוח חקירות במצי"ח בכתב, תוך שהוא מפרט את הטעמים לכך וכיצד האינטרס שלו נובר על האינטרס שהוחלט להגן עליו. מדור פיקוח חקירות ישיב להשגה באופן שאין בו כדי לפגוע באינטרס ציבורי כלשהו.

20. מקרה בו לא הועבר חומר חקירה בשל אי-אישור מתבי"ם, על מגיש הבקשה לפנות למחב"ם בהשגה על החלטתה או לערכאות השיפוטיות המתאימות. אין לטפל בפנייה כזו ויש להפנות את הפונה למחב"ם.

21. מקום שבו הוחלט לא להעביר את תיק החקירה באופן מוחלט, יצא מכתב למגיש הבקשה בו יפורטו בתמצית הטעמים לאי העברתו.

הליך העברת חומר החקירה

22. עם קבלת החלטה על העברת חומר החקירה או שעלה צורך לבחון את החומר הנדון לצורך החלטה זו, יוזמן התיק מארכיון בסיסי מצי"ח השונים, או מארכיון צה"ל, בהתאם למקרה. ככל שלא ניתן יהיה למצוא את תיק החקירה הרלוונטי, יסתיים הטיפול בבקשה בהודעה על כך בכתב לפונה.

23. עם קבלת התיק, יועבר התיק בצירוף הפנייה שהוגשה, לבחינת רמ"ד פיקוח חקירות או מפקד חמ"ד, שיסמן בתיק החקירה חומר מודיעיני, רישומים פלייליים, מסמכים רפואיים, תכתובות פנימיות וכל חומר אחר החסוי על פי כל דין ולמעט מסמכים שהפונה הוא בעל החיסיון על האמור בהם), כחומר המועמד להוצאה מתיק החקירה. החומר יועבר ליועמ"ש מצי"ח לבחינה משפטית, במידת האפשר, יוצאו בשלב זה מן התיק דברים שבבירור לא יועברו מטעמים שונים (חיסיון, תגנה על דרכי פעולת מצי"ח וכו') או שאינם רלוונטיים לפנייה.

24. לאחר מכן, יועבר התיק למדור חוץ במחלקת בטחון המידע לצורך הליך צנזור (השחרת פרטים והוצאת מסמכים העלולים לסכן את בטחון המדינה). לאחר קבלת התיק חזרה ממחב"ם, ייבדק התיק שוב ובמידת הצורך יוחזר למחב"ם לבחינה חוזרת.

25. עם השלמת התהליך, העותק המושחר של התיק ישוכפל, על מנת שלא יהיה ניתן לקרוא את ההשחרות. מפקד חמ"ד יודא כי אכן הושחרות מונעות את קריאת הפרטים החסויים. עותק זה של התיק, הוא העותק שניתן לאפשר לפונה לעיין בו (להלן – "העותק המאושר").

26. העותק המאושר יועמד לעיון הפונה במפקדת קצין משטרה צבאית ראשי בבסיס תל השומר במועד שיתאם הלה עם מפקד חמ"ד.

27. היה והפונה ביקש לקבל לידי את העותק המאושר, ובמידה שניתן לאפשר זאת, יוכן במצ"ח עותק מהעותק המאושר, ויועבר, לאחר תיאום מועד למסירתו, במסירה אישית לפונה, במפקדת קצין משטרה צבאית ראשי בתל השומר, או במקום אחר שיתואם עם מפקד חמ"ד.

28. הודעה על קבלת הבקשה, אופן הטיפול בה והודעה על העברת עותק מאושר לפונה תועבר לתביעה הצבאית ולענף תביעות וביטוח במשרד הביטחון, **בכל אחד מהשלבים.**

סד זמנים

29. יש לטפל בבקשות כגון אלה בהקדם האפשרי, בשים לב למועדים עליהם הצביע הפונה בבקשתו (סעיף 19). באחריות הפונה לעדכן את מדור פיקוח חקירות אודות שינוי במועדים אלה ואין זה מתפקידם של גורמי מצ"ח לבקש עדכונים בנושא זה.

30. במידת האפשר, יש לפעול לכך, שהשלמת ההליכים לבחינת הבקשה והחלטה באשר להעברת חומר החקירה והעברתו בפועל, לאחר התייחסותם של כלל הגורמים הרלוונטיים, לא תעלה על **75 ימים**. סד זמנים זה, רלוונטי עבור תיק מצ"ח ממוצע המונה כ- 100 עמודים.

31. ההליכים הדרושים לטיפול בבקשה מערבים לא מעט גורמים בצה"ל: בסיס המצ"ח הרלוונטי, ארכיון צה"ל, מפקדת מצ"ח, מתב"ם, וייתכן שיערבו גם פרקליטויות אזרחיות ומשרד הביטחון. בחינת התיק ע"י מספר גורמים עשויה להוביל, בכפוף להיקף החומר המבוקש ושאלות משפטיות או ביטחוניות שיעלו במהלך הטיפול בהעברת התיק, להארכת המועד להעברת חומר החקירה הנדון.

32. למרות האמור לעיל, אם 75 ימים לאחר קבלת הבקשה, לא סיימו הגורמים המטפלים את מלאכתם, רמ"ד פיקוח חקירות יערוך בירור באשר למצב הטיפול בבקשה. אם בחלוף 90 ימים מקבלת הבקשה, הגורמים המטפלים עדיין לא סיימו את מלאכתם, רמ"ד פיקוח חקירות, יעדכן את הפונה בסיבת העיכוב.